

УДК 378.147:808.5

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.14>

О. О. СТРЕЛЬБИЦЬКА

*кандидат філологічних наук, викладач кафедри філології,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: ostrelbitsjka@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0003-1989-8829>*

С. М. ПОДОЛЮК

*кандидат філологічних наук, викладач кафедри філології,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: spodolyuk@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-7068-9195>*

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВІТНІХ РЕФОРМ

Проблема формування мовленнєвої культури завжди була і залишається однією з найважливіших у системі розвитку освіти та культури нашої держави. Особливої актуальності та вагомості набирає це питання в час національного відродження України та стрімкого розвитку інформаційного суспільства. Адже культура мовлення кожної людини свідчить про її здатність до комунікативної діяльності і є відображенням моральної та естетичної культури особистості.

Актуальність дослідження зумовлена пріоритетними напрямками, визначеними в законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Державному стандарті початкової загальної освіти, Концепції мовної освіти в Україні, Концепції нової української школи та інших освітніх документах. У цьому контексті особливої ваги набуває основне завдання мовної освіти – формування національно свідомої, духовно багатого мовної особистості, яка володіє вміннями комунікативно доцільно використовувати мовні засоби в різних сферах і видах мовленнєвої діяльності.

Метою дослідження передбачено аналіз особливостей формування мовленнєвої культури здобувачів початкової освіти за допомогою використання інноваційних прийомів на уроках мовно-літературної галузі.

У вступній частині статті окреслено стан досліджуваної проблеми, розкрито зміст основних понять, охарактеризовано педагогічні умови для успішного формування мовленнєвої культури сучасного покоління. Основна частина наукової розвідки присвячена аналізу практичних прийомів формування мовленнєвої культури здобувачів освіти у процесі вивчення української мови. Найефективнішими в цьому напрямку, на думку авторів, буде використання різних ігрових прийомів, дискусії, інтерактивних методів, розігрування комунікативних ситуацій, технології сторітелінг та творчих проєктів.

Ключові слова: культура мовлення, комунікативна компетентність, мовна освіта, мовленнєвий етикет, інноваційні технології, лінгвістичні ігри.

Поставлення проблеми. Сучасні процеси реформування освіти спонукають педагогів до виховання всебічно розвиненої особистості, у якій сформовані ключові компетентності. Однією із таких є вільне володіння державною мовою. Особливої актуальності та вагомості набирає це питання в час національного відродження України, адже культура мовлення кожної людини є відображенням моральної та естетичної культури суспільства.

Важливість та актуальність формування культури мовлення здобувачів освіти засвідчено

нормативно-правовими документами, з-поміж яких: Закон України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, Державний стандарт початкової загальної освіти, Концепція мовної освіти в Україні, Концепція «Нова українська школа» тощо.

Попри активну зацікавленість учених теоретичними та практичними аспектами культури мовлення це питання залишається гостроактуальним як у загальному мовознавстві, так і в вітчизняній лінгводидактиці, адже освітні

реформи та стрімкий розвиток інформаційного суспільства вимагають нових підходів до формування комунікативної культури молодого покоління. Відтак, недостатньо висвітленим залишається сьогодні питання культури мовлення особистості в контексті НУШ, зокрема й у процесі вивчення дисциплін мовно-літературної галузі.

Мета нашої статті – проаналізувати особливості формування мовленнєвої культури сучасних здобувачів освіти в умовах новітніх реформ.

Аналіз останніх досліджень. Проблема розвитку мовленнєвої культури неодноразово поставала в центрі зацікавлень науковців – мовознавців, педагогів, лінгводидактів, психологів та філософів. Зокрема, у працях А. Коваль, І. Білодіда, Б. Антоненка-Давидовича, М. Жовтобрюха, О. Заболотської, О. Сербенської В. Русанівського розкрито питання комунікативних якостей мовлення та мовної культури. Проблему формування мовної особистості в українській освіті порушували у своїх наукових студіях М. Вашуленко, Є. Голобородько, О. Горошкіна, Л. Мацько, Л. Мамчур, Л. Паламар, Г. Сагач, О. Смолинська та ін. Лінгводидактичні та методичні аспекти розвитку комунікативної культури здобувачів освіти в умовах НУШ відображено в дослідженнях А. Богуш, Л. Варзацької, О. Савченко, К. Пономарьової та багатьох інших. Авторитетними у галузі культури мови назавжди залишатимуться теорії світочів українського мовознавства: Надії Бабич, Алли Коваль, Олександра Пономаріва, Євгенії Чак, Олександри Сербенської. Надзвичайно цінними вважаємо також дослідження з лінгвокультурології сучасних українських мовознавців, таких як: Світлана Єрмоленко, Марія Пентилюк, Катерина Климова, Валентина Пасинок, Олена Семенов, Олександр Авраменко та інші, чий науковій праці користуються найбільшою популярністю серед молоді. З-поміж найновіших досліджень імпонують нестандартні підходи до формування комунікативної компетентності, викладені у наукових розвідках К. Пономарьової [Пономарьова], Т. Погорелової [Погорелова], С. Чос [Чос] та Н. Лупак [Лупак].

Виклад основного матеріалу. Перш ніж аналізувати методичні аспекти розвитку

навичок мовленнєвої культури у здобувачів освіти, звернемося до проблеми з'ясування дефініцій. Адже поняття «культура мовлення» є дуже складним. Воно з'явилося у 60-х роках ХХ століття, коли швейцарський лінгвіст Фердинан де Сосюр розмежував поняття «мова» та «мовлення».

У повсякденному вживанні словосполучення «культура мовлення» найчастіше пов'язують з поняттями «культурна мова» чи «мова культурної людини». У цьому значенні «культура мовлення» є дотриманням відповідних норм (офоєпічних, правописних, лексичних, стилістичних, граматичних). Наукова інтерпретація поняття «культури мовлення» пропонує інші шляхи осмислення цього явища. У сучасній лінгвістиці все більше поширюється комунікативний підхід до питання, що ґрунтується на розгляді проблем культури мовлення з точки зору структури акту комунікації та комунікативних ситуацій [Культура : 31].

Аналіз наукових праць дозволив нам виокремити два поняття, які найчастіше вживаються у дослідженнях мовознавців: культура мовлення та культура мови. Інколи ці два терміни ототожнюють, хоч, насправді, між ними існує різниця. Однак в сучасній методичній літературі донедавна була присутня тенденція до ідентифікації понять «культура мовлення», «правильність мовлення» та «мовна нормативність». Безумовно, на нашу думку, вони входять у термін «культура мовлення», який базується на граматичних, синтаксичних, лексичних та стилістичних нормах мови. Ці поняття взаємопов'язані, але не є тотожними. Тому в контексті нашої роботи вважаємо за необхідне уточнити значення понять «культура мовлення» та «культура мови».

Культура мовлення – поняття вузького спрямування, а культура мови – має більш широке значення. Нагадаємо, що з'явилося поняття «культура мови» насамперед як назва науки про норми літературної мови. І найважливішим у цьому мовознавчому вченні було поняття «мовна норма», а єдиним об'єктом дослідження вважалася правильність мови.

Основне завдання цієї мовознавчої галузі, на думку Світлани Єрмоленко, – «формування навичок літературного спілкування, засвоєння

і стабільне використання літературних норм у слововжитку, граматичному оформленні мови, у вимові та наголошуванні, неприйняття спотвореної мови або суржику» [Єрмоленко : 285]. Але водночас науковиця зазначає, що у ширшому значенні «культура мови» – це рівень володіння нормами усної і писемної літературної мови. Близькими є погляди й мовознавиці Валентини Пасинок, яка розглядає культуру мови як «наявність здатності точного відбору й усвідомленого використання в реальному акті спілкування з іншими людьми тих мовленнєвих засобів, які найкраще відповідають кожній конкретній ситуації» [Пасинок : 17].

Порівнявши ряд дефініцій цих понять у дослідженнях інших вчених, можна зробити висновок, що культура мови – це сукупність якостей, що виявляються за різних обставин комунікації відповідно до мети і змісту висловлювання.

З поняттям «культура мови» тісно взаємопов'язана й мовленнєва культура. На думку Надії Бабиць, це насамперед «рівень лінгвістичної компетенції сучасних мовців, соціальний та особистісний аспекти їх культуромовної діяльності» [Культура : 17]. Суголосними є й думки С. Шевчука та Л. Мацько, які вважають культурою мовлення досконале володіння літературною мовою та її нормами.

Спираючись на проаналізовані визначення, можемо вважати, що культура мовлення – це рівень компетенції мовця, що передбачає використання та дотримання норм усної і писемної літературної мови у конкретній ситуації спілкування. Це не тільки вміння спілкуватися в побуті, але вміння висловлювати свої думки відповідно до критеріальної бази мовної культури. Тому комунікативні якості мовлення поряд з дотриманням мовного етикету відіграють найважливішу роль в суспільній комунікації, сприяють взаєморозумінню людей та успішній спільній діяльності на усіх рівнях.

Спочатку мова виникає як засіб спілкування, тобто як соціальне явище, а потім стає засобом пізнання навколишнього світу, планування своїх дій, розвитку мислення загалом. Вже з раннього віку в дітей виникають потреби у спілкуванні, які задовольняються за

допомогою найпростіших засобів мовлення: белькотіння, а у віці близько року малюк вже говорить перші слова. Далі, в процесі розвитку мовлення, діти починають використовувати більш складні мовні одиниці. Відтак, до школи першокласники приходять з базовими навичками мовлення: обсяг словника варіюється від трьох до семи тисяч слів, здобувачі початкової освіти використовують як прості, так і складні речення. Відмінною особливістю мовлення дитини дошкільного віку є її ситуативність, що визначається основною діяльністю в цьому віці – ігровою [Погорелова : 47].

Очевидно, що формувати навички та уміння мовленнєвої культури слід ще з раннього дитинства та намагатись удосконалити їх упродовж життя. Визначальним етапом у цьому, на нашу думку, є розвиток мовлення в дошкільному та молодшому шкільному віці. Про потребу формувати комунікативні навички з раннього віку наголошував і у своїх працях Микола Вашуленко. На думку ученого в розвитку дитини можна виділити три основні етапи оволодіння процесом спілкування:

1. Перший етап можна визначити як «домовленнєвий», що триває приблизно до року. На цьому етапі розвивається фонематичний слух (немовля вчиться розрізняти інтонацію, тембр голосу людей, які його оточують, а з двомісячного віку починає видавати перші голосні звуки. Агукання – це і є прояв зворотнього зв'язку немовляти, яке намагається комунікувати з оточенням. Згодом воно переростає в лемент і нескінченне повторення складів, а пізніше – у свідоме вимовляння слів.

2. Наступний етап характеризується початком процесу оволодіння мовою. Після року дитина починає вимовляти слова. Спочатку просто наслідуючи дорослих, адже слів ще не вистачає і вони багатозначні. Так, вимовляючи слово «мама», малюк сигналізує про різні речі: можливо, йому хочеться пити, можливо – на руки, а може, слід допомогти йому щось зробити. На допомогу приходять активна жестикуляція, міміка тощо.

3. Третій етап – період оволодіння граматичною структурою: лексикон розширюється, у мовленні дитини з'являється певні граматичні конструкції. Цей період триває до 7 років. Саме цей вік, який педагоги називають

дошкільним, особливо відкритим для оволодіння й рідною, і, паралельно, різними іноземними мовами [Вашуленко : 31].

Найвагоміший етап формування навичок мовленнєвої культури розпочинається з перших днів навчання у початковій школі, зокрема на уроках мовно-літературної галузі: діти засвоюють норми спілкування під час уроку; намагаються висловлювати свої думки чітко, ясно, зрозуміло для інших; привчаються до самоконтролю та спостереженням над висловлюваннями однокласників.

Варто зауважити, що значну роль у мовленнєвій діяльності здобувачів початкової освіти починає займати монологічне мовлення. Монолог під час навчання грамоти – це переказ прочитаного чи почутого, розповідь за картиною чи ілюстрацією. Окрім того, мова у школі стає й об'єктом вивчення. Якщо дошкільники, користуючись мовленням, не замислюються над його структурою та закономірностями, то молодші школярі дізнаються, що мовлення складається з речень, речення складаються зі слів, слова складаються зі складів та звуків, що позначаються літерами і т.д.

Таким чином, можна вважати, що з приходом до школи у дітей відбувається усвідомлення форм мовлення, звукового складу слів, лексики, граматичного ладу, вони опановують письмове мовлення, літературне мовлення, відбувається активний розвиток монологічного висловлювання [Барановська : 34].

Молодший шкільний вік є періодом, протягом якого відбувається інтенсивний розвиток усіх сторін мовлення, тому взаємозв'язок різних мовних завдань та формування зв'язності висловлювань у цей період мають провідну роль. Педагогу важливо сформувати та розвинути вміння пов'язувати речення різними типами зв'язку та будувати висловлювання різних типів – описові та розповідні.

Вирішальним завданням процесу розвитку мовленнєвої культури є навчання учнів уміння змістовно, граматично та стилістично правильно висловлювати в усній та письмовій формі свої та чужі думки. Достатній лексичний запас дозволяє дитині оптимально точно висловити свою думку, тому робота над розширенням і активізацією словника є основою процесу вдосконалення культури мовлення. При цьому

ми розглядаємо слово не тільки як лексичну одиницю, а й граматичну і синтаксичну одиницю речення.

Зауважимо, що для успішного розвитку навичок мовленнєвої культури у здобувачів освіти слід чітко дотримуватись основних вимог до мовлення. Однією з таких є *змістовність*. Якщо розповідь школяра буде побудована на цікавих фактах, власних спостереженнях і в ній будуть продумані думки, щирі переживання вона буде дуже цікавою і корисною іншим і йому самому. Друга вимога – *вміння логічно, послідовно та чітко будувати мовлення*. Впевнене знання тієї інформації, про яку учень говорить чи пише, допомагає йому не пропустити чогось важливого, дозволяє будувати логічні переходи від однієї частини до іншої, не повторюватися у своїх висловлюваннях.

Зазначимо, що вищезгадані вимоги повинні регулярно застосовуватися у процесі вивчення української мови, а в початковій школі – на усіх уроках без винятку. Результати правильно поставленого мовлення, дитина може отримати лише за умови відповідності її всім перерахованим вимогам. Важливо на кожному занятті працювати над різноманітністю мовних засобів, що застосовуються здобувачами освіти, над вимогою ясності мовлення, ретельного вибору слів із ряду синонімів, вчити учнів виправляти недоліки мовлення у своїх товаришів та вдосконалювати своє.

З-поміж ефективних прийомів формування навичок мовленнєвої компетентності молодших школярів головне місце, на нашу думку, належить комунікативно-ситуативним завданням, які являють собою методи стимуляції активної розумової діяльності до висловлювання власних думок рідною українською мовою. Враховуючи основні комунікативні ознаки мовленнєвої культури (правильність, точність, логічність, чистота, багатство, виразність), впроваджувати такі прийоми у процесі вивчення мовознавчих дисциплін рекомендуємо за такими напрямками:

- 1) Мовленнєві вправи на збагачення словникового запасу;
- 2) Вправи на розвиток навичок мовленнєвого етикету;
- 3) Прийоми для опанування логічності і точності мовлення;

4) Лінгвістичні вправи на засвоєння виразності та чіткості мовлення.

Реалізувати кожен з цих напрямів можливо шляхом виконання певних вправ та завдань, які сприятимуть розвитку умінь культури спілкування у здобувачів освіти. Розглянемо деякі з них.

З метою збагачення словникового запасу можна застосовувати такі практичні прийоми, як: «добір синонімів/антонімів»; «заміна іншомовних слів українськими відповідниками»; кросворди, ребуси, лінгвістичні ігри тощо. Особливо сучасні діти полюбують мовні ігри: «Ланцюжок», «Хто більше», «Використай слово», які можна використовувати у процесі вивчення української мови як у початковій, так і в середній та навіть вищій школі. Останнім часом в Україні помітна тенденція до активізації україномовного середовища у всіх сферах, а відтак і зросла потреба у збагаченні та активізації словника саме українськими словами. Вивчити нові слова допоможуть найрізноманітніші словники, в тому числі й віртуальні, а також сучасні мобільні застосунки: «РІД», «Є-мова», «Слова зі слова», «Мова – ДНК нації» [Освітній проект]. Детальніше ці технології ми аналізували в нашій іншій розвідці [Стрельбіцька], тож не будемо на цьому зосереджуватись у межах даної розвідки.

Ще одним ефективним інноваційним прийомом у формуванні словникового запасу здобувачів освіти вважаємо використання на заняттях мовно-літературної галузі сторітелінгу. Це технологія створення історії та передачі її з метою впливу на емоційну, когнітивну, мотиваційну сфери слухача. У перекладі з англійської термін означає «розповідання історій». Застосування цього прийому мотивує молодь працювати активно, творчо, сприяє розвитку уяви, лідерських задатків, а найбільше формує уміння володіти словом. У такий спосіб працюємо над формуванням чистоти, точності, багатства мовлення, його логічності й доречності. Створенню історій найбільше сприяє приклад розповідання історій учителем. Це завжди історії з власного життєвого досвіду, саме такі розповіді найбільше мотивують, надихають і сприяють формуванню атмосфери довіри в колективі. Формою застосування сторітелінгу може бути також демонстрація відеоматеріалів

із вимкненим звуком з подальшою пропозицією розповісти сюжет, історію на основі того, що переглянули. Сторітелінг розглядає різні види історій: культурні, соціальні, сімейні, дружні, особисті. Переконаємося, що найбільший інтерес викликає завдання створити розповідь про особисту історію успіху. В такому випадку здобувачі освіти самостійно обирають тему (захоплення, навчання чи ін.), інколи записують свої історії у формі відеороликів і в такий спосіб презентують свої досягнення, особистий розвиток, адже ключовим моментом сторітелінгу є герой, який долає труднощі й завдяки цьому перероджується, змінюється.

Значимо, що запорукою успішної комунікації у будь-якому віці є відповідність використаних мовних засобів певній мовленнєвій ситуації. А для цього важливо формувати у здобувачів освіти навички стилістичної вправності. Найпоширенішими прийомами у цьому випадку будуть письмові роботи (твір, письмовий аналіз тесту, переказ), термінологічні практики, завдання на вивчення фразеологізмів та редагування тексту, сторітелінг, створення і використання мемів. Такі технології можна також застосовувати з метою засвоєння норм мовленнєвого етикету. З цією метою у початковій школі досить часто використовують різноманітні таблиці, зокрема: «Вербальні етикетні засоби спілкування», «Невербальні етикетні засоби спілкування», «Загальні риси культури спілкування» і т.д.

Розвиток культури спілкування у здобувачів освіти багато в чому залежить від успішно створеної позитивної атмосфери для міжособистісної взаємодії. Для цього слід залучати групову роботу, при цьому враховуючи психологічні особливості комунікації (дистанція, міміка, жестикуляція та ін.). Формуючи навички успішного спілкування у сучасних здобувачів освіти, рекомендуємо на заняттях мовно-літературної галузі практикувати такі прийоми: есе, інтерв'ю, дискусія, аналіз інформації (в тому числі і зі ЗМІ), моделювання комунікативних ситуацій, творчі проекти, створення буктрейлерів та відеоанотацій до улюбленої книги. Ефективним, на нашу думку, буде також використання різноманітних інноваційних технологій, серед яких: освітнє середовище larning.ua; засіб для створення інтелект-карток [Canva](https://canva.com); ска-

нер QR-кодів, інтерактивні вправи та завдання з мережі Інтернет; мультимедійні презентації; відео та аудіозаписи; сервіси для створення хмар тегів тощо.

Висновки. Таким чином, вважаємо що успішність формування мовленнєвої культури залежатиме від чіткого вибору та поєднання основних методів освітнього процесу, які стимулюватимуть здобувачів освіти усвідомлювати необхідність в опануванні вміннями та навичками культури мовлення, формувати

позитивну мотивацію до навчальної діяльності, здійснюючи аналіз різних життєвих ситуацій, вирішувати проблемні ситуації під час спілкування тощо.

Культура мовлення – це духовне обличчя сучасної людини, особистості. Тому важливо звертати увагу на засоби, прийоми й шляхи покращення власного мовлення, адже кожен педагог, формуючи навички спілкування у своїх вихованців, закладає основи успішності майбутнього професіонала і члена суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановська Л. В. До теоретичних засад формування культури мовлення. *Педагогіка і психологія*. 2007. № 3. С. 33–37.
2. Вашуленко М. С. Підготовка майбутніх учителів до формування мовленнєвої компетентності молодших школярів. *Початкова школа*. 2011. № 6. С. 27–31.
3. Єрмоленко С. Я. Культура мови. Українська мова: Енциклопедія. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 285–286.
4. Культура фахового мовлення: навчальний посібник / За ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги XXI, 2011. 528 с.
5. Лупак Н. М. Методологічні підходи до формування комунікативної компетентності майбутніх учителів мистецьких дисциплін. *The European Journal of Humanities and Social Sciences*. 2019. Vol. 3. P. 60–65.
6. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua/blog/pershuj-mobilnij-zastosunok-dlyavuvchennya-ukrayinskoyi-movu>
7. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення : навч. посіб. Київ : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. 184 с.
8. Погорелова Т. В. Формування комунікативної компетентності першокласників. *Початкове навчання та виховання*. 2018. № 13–15. С. 44–50.
9. Пономарьова К. І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 88 с.
10. Стрельбицька О. Особливості мобільного навчання на уроках української мови в початковій школі. *Національна освіта в стратегіях соціокультурного вибору* : теорія, методологія, практика : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю. Луцьк, 2020. С. 271–273.
11. Чос С. Нестандартні форми розвитку комунікативної компетентності учнів початкових класів НУШ. *Молодий вчений*. 2021. № 9(97), С. 24–27.

REFERENCES

1. Baranovska L. V. (2007) Do teoretychnykh zasad formuvannia kultury movlennia. [To the theoretical foundations of the formation of speech culture]. *Pedagogy and psychology*. Vol. 3, P. 33–37.
2. Vashulenko M. S. (2011) Pidhotovka maibutnykh uchyteliv do formuvannia movlennievoi kompetentnosti molodshykh shkoliariv. [Preparation of future teachers for the formation of speech competence of junior students.] *Pochatkova shkola*. Vol. 6. P. 27–31.
3. Iermolenko S. Ya. (2011) Kultura movy. Ukrainska mova: Entsyklopediia. [Language culture. Ukrainian language: Encyclopedia.] Kyiv: «Ukrainska entsyklopediia», 2004. P. 285–286. [In Ukrainian]
4. Babych N. D. (ed.) (2011) Kultura fakhovoho movlennia: navchalnyi posibnyk. [The culture of professional speech]. Chernivtsi : Knyhy XXI. 528 p.
5. Lupak N. M. (2019) Metodolohichni pidkhody do formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv mystetskykh dystsyplin. [Methodological approaches to the formation of communicative competencies of future teachers of art disciplines.] *The European Journal of Humanities and Social Sciences*. Vol. 3. P. 60–65.
6. Osvitnii proekt «Mova – DNK natsii». [Educational project «Language is DNA of nation».] URL: <https://ukr-mova.in.ua/blog/pershuj-mobilnij-zastosunok-dlyavuvchennya-ukrayinskoyi-movu>
7. Pasynok V. H. (2012) Osnovy kultury movlennia : navchalnyi posibnyk. [Fundamentals of speech culture]. Kyiv : “Vydavnytstvo “Tsentr uchbovoi literatury”, 184 p.
8. Pohorielova T.V. (2018) Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti pershoklasnykiv [Formation of communicative competence of first-graders]. *Pochatkove navchannia ta vykhovannia*. Vol. 13–15, pp. 44–50.

9. Ponomarova K. I. (2020) Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti molodshykh shkolariv u protsesi navchannia ukraïnskoi movy: metodychnyi posibnyk. [Formation of communicative competence of junior schoolchildren in the process of learning the Ukrainian language: methodical manual]. Kyiv : KONVI PRINT. 88 p.

10. Strelbitska O. (2020) Osoblyvosti mobilnoho navchannia na urokakh ukraïnskoi movy v pochatkovii shkoli. [Features of mobile learning in Ukrainian language lessons in primary school]. *Natsionalna osvita v stratehiïakh sotsiokulturnoho vyboru* : teoriia, metodolohiia, praktyka. Lutsk, P. 271–273.

12. Chos S. (2021) Nestandartni formy rozvytku komunikatyvnoi kompetentnosti uchniv pochatkovykh klasiv NUSh. [Non-standard forms of development of communicative competence of primary school students of NUS.] *Molodyi vchenyi*. Vol. 9 (No. 97), P. 24 – 27.

O. O. STRELBITSKA

*Candidate of Philological Sciences, Lecturer at the Department of Philology,
Municipal Higher Educational Institution “Lutsk Pedagogical College”
of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: ostrelbitsjka@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0003-1989-8829>*

S. M. PODOLIUK

*Candidate of Philological Sciences, Lecturer of the Department of Philology,
Municipal Higher Educational Institution “Lutsk Pedagogical College”
of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: spodolyuk@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-7068-9195>*

SPECIFICITY OF SPEECH CULTURE FORMATION FOR EDUCATION APPLICANTS IN TERMS OF NEW REFORMS

The problem of speech culture formation has always been and still remains one of the most important for the development of educational system and the culture of our country. The topic is of special relevance nowadays as we are witnessing the revival of the national identity in Ukraine together with the rapid growth toward information society. The speech culture of every person both proves the ability to communicate and reflects personality's moral and aesthetic features.

The relevance of the research is presupposed by the priorities stated in the Laws of Ukraine on education, on general secondary education, on National Doctrine of the educational system development in Ukraine in XXI century, on State Standard of the primary education, on The Concept of language education in Ukraine, on the Concept of New Ukrainian School and other educational documents. In mentioned context the main task of language education to form a personality with national identity, spiritually enriched speech culture, able to properly use means of communication in varied fields of expertise becomes a priority.

The main goal of the research presupposes the analysis of the specificity of speech culture formation for education applicants in primary school with the help of the innovative approaches at the lessons of Humanities.

The Introduction deals with the extent the problem has been researched, main terms and the ideas behind them, the characteristics of pedagogical conditions for the successful formation of the speech culture for modern generation. The Main part of the academic research deals with the analysis of practical techniques to develop education applicants' speech culture during the process of studying Ukrainian language. The authors state that the most efficient is to use gaming, discussions, interactive methods, role-playing, story-telling and creative projects.

Key words: speech culture, communicative competence, language education, speech etiquette, innovative technologies, linguistic games.